

TILA HALTUUN!

Kurkistus nuorten maailmaan ja nuorisotiloihin

Saara Kiiskinen

**Opinnäytetyö
Tammikuu 2008**

**JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU**

Sosiaalialan koulutusohjelma

Tekijä KIISKINEN, Saara	Julkaisun laji Opinnäytetyö	
	Sivumäärä 37	Julkaisun kieli suomi
	Luottamuksellisuus ☐ Salainen saakka	
Työn nimi TILA HALTUUN! Kurkistus nuorten maailmaan ja nuorisotiloihin		
Koulutusohjelma Sosiaalialan koulutusohjelma		
Työn ohjaaja HINTIKKA, Timo		
Toimeksiantaja		
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön tarkoituksena oli löytää keinoja, jotka mahdollistavat nuorisotilatoiminnan jatkuvuuden, ja joiden avulla nuorisotilan uudet käyttäjät pääsevät helpommin tilan toimintaan mukaan. Työssä tarkasteltiin myös nuorisotilatoimintaan vaikuttavia seikkoja, kuten tilan fyysisiä puitteita ja nuorisotyöntekijän merkitystä nuorisotilatoiminnassa. Opinnäytetyö toimii tiiviinä nuoruutta, nuorisoa ja nuorisotiloja käsittelevänä tietopakettina.</p> <p>Tutkimus on laadullinen tutkimus. Aineisto on koottu sähköpostihaastatteluista sekä tekijän omista nuorisotilakokemuksista. Tutkimukseen osallistui yhteensä viisi työntekijää Jyväskylän kaupungin ja Taipalsaaren kunnan nuorisotyöstä. Haastattelut analysoitiin vertailemalla vastauksia toisiinsa sekä tarkastelemalla vastauksia osana haastattelukokonaisuutta. Haastattelun avulla saatiin vastauksia nuorisotilatyöhön kiinteästi liittyvien seikkojen lisäksi myös työntekijöiden taustoista, kuten koulutuksesta ja kokemuksesta nuorisotilatyöstä.</p> <p>Tutkimus osoitti, että nuorisotilatoiminnan jatkuvuuteen ja toimivuuteen sekä tilan viihtyvyyteen vaikuttavat muun muassa tilan fyysiset puitteet, työntekijät sekä järjestettävät toiminnot. Tiloilla järjestettävän toiminnan markkinointiin kiinnitettiin erityisesti huomiota sellaisilla tiloilla, jotka eivät olleet vielä vakiinnuttaneet asemaansa nuorten vapaa-ajanviettopaikkana. Nuorisotyöntekijät ovat tilalla nuoria varten. Työntekijät ovat turvallisia aikuisia, kuuntelevat, auttavat ja tukevat nuoria.</p>		
Avainsanat (asiasanat) nuoruus, nuoriso, nuorisotila, nuorisotyöntekijä		
Muut tiedot		

Author KIISKINEN, Saara	Type of Publication Bachelor's Thesis	
	Pages 37	Language Finnish
	Confidential ☐ Until	
Title ROOM AT DISPOSAL! A peek in youth world and facilities of young people.		
Degree Programme Degree Programme in Social Care		
Tutor HINTIKKA, Timo		
Assigned by		
Abstract <p>The purpose of this bachelor's thesis was to find methods for enabling the continuity of activities at facilities of young people, and methods for helping newcomers to take part in these activities. The study also analyzes different factors that have an effect on the activities. Analyzed factors included, among others, overall quality of the facilities, and importance of presence of a youth worker. The thesis is a compact package of information about youth, the youth and facilities of young people.</p> <p>The research method is qualitative. Material for the research was collected from interviews conducted via e-mail, and from the author's own experiences on facilities of young people. There were five youth work professionals participating in the research. They are employed either by the youth work department of city of Jyväskylä or by the municipality of Taipalsaari. The interviews were analyzed by comparing the answers to each other and also by studying the answers as part of the interview as a whole. From these interviews, answers were obtained regarding not only the issues closely related to youth facilities, but also background of the employees, such as their education and experiences on their profession.</p> <p>As the research shows, youth workers, overall quality of the facilities and the arranged activities have impact on continuity and functioning of the facilities, as well as on satisfaction on them. A special attention on the marketing of the activities was paid in facilities that hadn't yet stabilized their positions as a place for the young people to spend their leisure time. Youth workers are there for the youths. They are reliable adults, who listen to, help, and provide support for the youth.</p>		
Keywords youth, youngsters, facilities of young people, youth worker		
Miscellaneous		

SISÄLTÖ

1 NUORUUTTA JA NUORISOTILOJA.....	3
2 NUORUUS JA NUOREN KEHITYSTEHTÄVÄT.....	4
2.1 Nuoruuden kolme vaihetta.....	4
2.2 Nuoruuden kehitystehtävät.....	5
2.3. Nuori ja ihmissuhteet.....	7
3 NUORUUS YHTEISKUNNALLISENA ILMIÖNÄ.....	11
3.1. Nuoruuden historiaa.....	11
3.2. Nuoruus Suomessa nykyaikana.....	11
3.3 Nuorisokulttuuri.....	12
4 NUORISOTYÖ.....	14
4.1 Nuorisotyön historiaa.....	14
4.2 Nuorisotyöntekijän rooli.....	14
4.3 Kunnallinen nuorisotyö.....	16
4.4 Erityisnuorisotyö.....	17
4.5 Yhteinen nuoriso – yhteinen työ.....	17
5 NUORISOTALOT JA -TILAT.....	19
5.1 Nuorisotilojen historiaa.....	19
5.2 Nuorisotilatoiminta.....	20
6 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN.....	22
6.1 Tutkimustehtävä.....	22
6.2 Tutkimuksen taustaa.....	22
6.3 Laadullinen tutkimus.....	23

6.4 Tutkimusmenetelmä.....	24
6.5 Tutkimuksen luotettavuus.....	25
7 TUTKIMUSTULOKSET.....	26
7.1 Nuorisotilan fyysiset puitteet.....	26
7.2 Nuorisotilalla käyvät nuoret.....	27
7.3 Työntekijän rooli nuorisotilalla.....	28
7.4 Nuorisotilatoimintaan osallistuminen.....	29
7.5 Nuorisotilaa käyttävät muut toimijat.....	30
8 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA.....	32
LÄHTEET.....	34
LIITTEET.....	36
Liite 1: Sähköpostihaastattelun saatekirje	
Liite 2: Sähköpostihaastattelukysymykset	

1 NUORUUTTA JA NUORISOTILOJA

Nuorisotilatyöstä on tehty melko vähän tutkimuksia ja yleisesti ihmisillä on hyvin vähän tietoa siitä, mitä nuorisotiloilla tapahtuu ja ketä tilalla käy. Melko tuore nuorisolaki (L 27.1.2006/72) edellyttää kuntien nuorisotyön kannustavan nuoria päätöksentekoon sekä mahdollistavan nuorien vaikuttamisen heitä koskevissa asioissa. Nuorisotilatyötä ja tilatoimintaa ei määritellä laissa lainkaan, näin ollen nuorisotilat toimivat kukin omalla tyylillään erilaisia aktiviteetteja tarjoten tai ollen kattona nuorten päiden päällä ja seininä nuorten ympärillä.

Opinnäytetyöni käsittelee itselleni läheistä aihetta; nuoruutta ja nuorisotiloja. Aiheen sain Jyväskylän seudun nuorisotyön ja kansalaistoiminnan osaamisverkosto Kannusteen Tilaa nuorille -hankkeen kautta, jonka järjestämiin opintopiiritapaamisiin osallistuin hankkeen aikana. Tilaa nuorille -hankkeen kautta sain monipuolisia näkökulmia nuorisotilatyöhön ja opinnäytetyön tekemiseen liittyen, sillä opintopiiritapaamisiin osallistui muun muassa opiskelijoita ja opettajia Jyväskylän ammattikorkeakoulun lisäksi myös Humanistisesta ammattikorkeakoulusta.

Olen itse ollut varhaisnuoruudessa nuorisotilalla ahkera kävijä ja myöhemmin toiminut myös ohjaajana nuorisotilalla. Sosionomi (AMK) -koulutukseen hakeutumiseen vaikutti vahvasti työskentely nuorten kanssa ja haaveenani on tulevaisuudessakin työskennellä heidän parissaan. Elämänvaihe, jota kutsutaan nuoruudeksi, on käsitteenä melko tuore. Usein nuoruutta käsitellään vain yhden tieteenalan kannalta kerrallaan, joten pyrin sitomaan yhteen tiiviiksi paketiksi myös nuoruuden eri ulottuvuuksia eli sekä psykologisen, kulttuurisen, yhteiskunnallisen että fyysisen nuoruuden. Näin opinnäytetyöni voi toimia tietopakettina heille, joilla ei ole selkeää käsitystä nuoruudesta, nuorisosta ja nuorisotiloista.

Nuorten kanssa työskentelevästä henkilöstä käytän tekstissäni nimikettä nuorisotyöntekijä. Petri Cederlöf (2004) käyttää omassa tutkimuksessaan ”Nuorisotyö ja sen haasteet pienissä kunnissa” paitsi nuorisotyöntekijä myös nuoriso-ohjaaja -nimikettä, joka mielestäni viittaa liiaksi nuoriso-ohjaaja -koulutuksen saaneeseen henkilöön. Nuorisotyöntekijä-nimike kuvastaa mielestäni parhaiten sekä konkreettisesti nuorten kanssa työskentelevän että nuoriin liittyvien asioiden parissa työskentelevän henkilön työtä.

2 NUORUUS JA NUOREN KEHITYSTEHTÄVÄT

Historiallisesti ihmisen elämänkaarta tarkasteltaessa huomataan, että nuoruus elämänvaiheena on melko uusi, jolla on oma kulttuurinsa ja elämäntapansa (Himberg & al. 2000, 89). Nuoruus on elämänvaihe, joka sijoittuu 11-25 ikävuoden välille. Nuoruuden alkaminen nähdään usein biologisesta näkökulmasta, jonka perusteella voidaan sanoa nuoruuden alkavan puberteetista. Nuoruuteen kuuluu biologisten muutosten lisäksi myös fyysisiä sekä psyykkisiä muutoksia. (Aaltonen & al. 1999, 18.)

Tony Dunderfelt (1995) määrittelee nuoruuden ajaksi, jolloin on ikään kuin opittava elämään uudestaan. Hänen mukaansa ihmisen täytyy oppia ohjaamaan elämäänsä uudella tavalla suhteessa muihin ihmisiin, luontoon ja koko maailmankaikkeuteen. Oppiminen jatkuu koko elämän ajan, mutta se on erityisen voimakasta juuri nuoruudessa. Dunderfeltin mukaan yksilöllisyyden valmistelu- ja kokeilu-aika alkaa nuoruudessa, jolloin yksilöllisyys eli minuus on valmis aikuisena. (Dunderfelt 1995, 80.)

2.1 Nuoruuden kolme vaihetta

Nuoruus voidaan jakaa kolmeen vaiheeseen; varhaisnuoruus 11-14-vuotiaana, keskinuoruus 15-18-vuotiaana ja myöhäisnuoruus 19-25-vuotiaana (Himberg & al. 2000, 90). Jokaiseen vaiheeseen kuuluu niin fyysisiä kuin psyykkisiäkin haasteita ja tavoitteita. Nuoruuden varhaisvaihe on varsinaisen biologisen murrosiän eli puberteetin aikaa. Nuoruuden varhaisvaiheessa koetaan ihmissuhteiden kriisi, jolloin protestoidaan vanhempia ja muita auktoriteetteja vastaan sekä luodaan uusia ystävyys-suhteita ikätovereiden kanssa. (Dunderfelt 1995, 80.) Tässä nuoruuden vaiheessa siirrytään myös peruskoulussa alaluokilta yläluokille, jolloin ryhmä, johon nuori päivittäin kuuluu, muuttuu uudestaan muodostetun koululuokan vuoksi. Näin uusien ystävyys-suhteidenkin solmiminen on luonnollista.

Keskinuoruus on nuorelle identiteettikriisin aikaa. Tällöin nuori kokeilee omia rajojaan, samaistuu ja ihastuu sekä kokee syvällisiä ihmissuhteita. Keskinuoruudessa nuori selkiinnyttää minäkokemustaan, jotta nuoruuden loppuvaiheessa eli myöhäisnuoruudessa nuori voi pohtia omaa asemaansa maailmassa sekä aloittaa itsenäisen elämän. (Dunderfelt 1995, 80).

2.2 Nuoruuden kehitystehtävät

Robert J. Havighurstin mukaan ihmisen elämänvaiheisiin kuuluu erilaisia kehitystehtäviä, joiden kohtaaminen ja joista selviäminen mahdollistaa kehittymisen ja siirtymisen seuraavaan elämänvaiheeseen (Dunderfelt 1995, 81). Nuoren kehitystehtävät ovat ruumiinkuvan jäsentäminen uudelleen, vanhemmista irrottautuminen, identiteetin saavuttaminen ja maailmankuvan täydentäminen (Himberg & al. 2000, 91).

Murrosiässä nuoren hormonitoiminta muuttuu ja aiheuttaa fyysisiä muutoksia nuoren kehossa ja ulkonäössä. Näiden muutosten vuoksi nuoren on sopeuduttava itsessään tapahtuviin muutoksiin ja jäsennettävä ruumiinkuvansa uudelleen. Fyysisten muutosten hyväksyminen ei ole aina helppoa, mutta oman kehonsa tunteminen ja hyväksyminen on edellytys oman kehonsa hallintaan. Hallinnan kautta omasta kehostaan voi nauttia ja tuntea olonsa tyytyväiseksi. Nuoret vertaavat helposti omia fyysisiä muutoksiaan toisiin nuoriin, jonka vuoksi fyysinen kypsyys voi vaikuttaa myös ikäistensä seuraan sopeutumiseen. Huomattavasti aikaisemmin tai myöhemmin kehittynyt nuori saattaa kokea huonommuutta tai jopa pelätä itsessään olevan jotain vialla. (Himberg & al. 2000, 91-93.)

Nuoruudessa yksilön lähimmissä ihmissuhteissa tapahtuu ratkaiseva muutos, joista merkittävin on suhde vanhempiin. Irrottautuminen vanhemmistaan on nuorelle hidas ja kivulias vaihe, jolloin hän luopuu tunnetasolla vanhempien aikaisemmasta huolenpidosta ja omista lapsenomaisista ajatuksistaan vanhempiin kohtaan. Tärkeistä ihmissuhteista irrottautuminen vaatii surutyötä, jotta nuorella olisi jälleen mahdollisuus kiintyä uusiin ihmisiin. Usein vanhemmat saavat osakseen irrottautuvalta nuorelta aggressiivisia tunteita, jotka ovat osa kolmivaiheista nuoruusiän irrottautumisprosessia. Irrottautumisprosessiin kuuluu protestivaihe, jolloin ensin kielletään ero ja yritetään palauttaa suhde vanhempiin entiselleen. Usein myös aikuisten on vaikea luopua lapsestaan ja ymmärtää lapsen itsenäistyminen. Hajoamisvaiheessa nuori on tunnetasolla hyväksynyt lapsuuden ihmissuhteiden väistämättömän muutoksen ja uudelleenjäsentymisvaiheessa nuoren ihmissuhteet alkavat rakentua uudelleen. (Himberg & al. 2000, 95.)

Vanhemmista irrottautumiseen voi liittyä myös uhmakasta päihteen käyttöä ja jopa rikollisuutta. Nuori saattaa myös vetäytyä itsekseen ja jättää vanhempansa sisäisen maailmansa ulkopuolelle. Tavallisimmin nuori hakeutuu ikätovereidensa pariin ja selvittää ryhmän avulla monia orastavalle itsenäisyydelle uhkaavia asioita. Ryhmä tukee nuorta, on samastumisen kohde ja poistaa yksinäisyyttä. (Himberg & al. 2000, 96-97.)

Identiteetin eli minuuden saavuttaminen tarkoittaa itsestä luodun eheän kuvan saavuttamista. Nuori kokeilee erilaisia rooleja ja toimintatapoja muuttuvissa tilanteissa ja näiden kautta saavuttaa jäsenyneen minuuden. Identiteetin saavuttaminen vaatii nuorelta tasapainoilua omien edellytystensä ja tavoitteidensa sekä sosiaalisten odotusten ja ympäristön rajoitusten välillä. Kokeilemisen, hylkäämisen ja hyväksymisen kautta nuoren identiteetti lujittuu. Erik H. Eriksonin psykososiaalisen kehitysteorian mukaan identiteetin muodostuminen edellyttää kolmea asiaa. Kokonaisuudeksi eheytyminen on hänen mukaansa sitä, että nuori tuntee olevansa sama ihminen muuttuvista tilanteista, rooleistaan ja itseään koskevista havainnoistaan huolimatta. Aikaan jäsentymisen on Eriksonin mukaan nuoren kokemusta menneisyydestä, nykyisyydestä ja tulevaisuudesta jatkuvana kokonaisuutena. Ympäristöön jäsentymistä auttavat tärkeät ihmissuhteet sekä historian, kulttuurin ja oman asuinympäristön tunteminen. (Himberg & al. 2000, 98-99.)

Oman identiteetin etsimiseen liittyy usein julkisuuden henkilöiden ihaileminen ja heihin samastuminen. Nuori voi haaveilla olevansa esimerkiksi yhtä taitava laulaja tai tanssija kuin esikuvansa. Julkisuuden henkilön ihailun kautta nuori täyttää vanhempiensa ihanteiden hylkäämisen jättämän aukon ja saa virikkeitä omiin suunnitelmiin vaikkapa musiikin saralta. Julkisuuden henkilöiden ihailu voi syventyä nuoren osalta myös kaukorakkaudeksi, joka on turvallista, mielikuvissa tapahtuvaa seurustelua. Seksuaali-identiteetin jäsentymisen on osa identiteetin saavuttamista. (Himberg & al. 2000, 103-104.) Seksuaali-identiteetti alkaa kehittyä kun nuoren kehossa alkavat murrosiän fyysiset muutokset. Tytöstä tulee nainen ja pojasta mies.

Identiteetin kehittyminen ei etene järjestelmällisesti, eikä sitä välttämättä saavuteta nuoruudessa. Usein identiteetin etsintään kuluu vuosia ja joillakin prosessi voi jatkua jopa keski-ikään saakka. Oman yksilöllisyyden löytäminen ei välttämättä ole helppoa, sillä nuoren on tehtävä itsenäisiä päätöksiä erilaisissa itseään ja ympäristöään koske-

vissa asioissa, tukeutumatta vanhempiensa psyykkiseen apuun. (Himberg & al. 2000, 101.)

Maailmankuva pitää sisällään ihmisen oman käsityksen itsestään, ympäristöstään, muista ihmisistä sekä ajasta ja paikasta. Erilaisten tietojen ja uskomusten lisäksi ihmisen maailmankuvaan kuuluu myös arvoja, asenteita ja tunteita. Maailmankuva vaikuttaa ihmisen tekemiin havaintoihin ja tulkintoihin. Lapsuudesta alkaen ihminen rakentaa maailmankuvaansa ja nuoruudessa tapahtuva maailmankuvan täydentäminen on tärkeä osa nuoruusiän psyykkistä kehitystä. Maailmankuvan täydentyminen on yksi tekijä, jonka avulla nuori pystyy aiemmin mainitsemaani itsenäiseen päätöksentekoon. Itsenäistyminen vanhemmista edellyttää nuoren muokkaamaan omia käsityksiään itsestään, ympäröivästä maailmasta ja muista ihmisistä. (Himberg & al. 2000, 107-108.)

2.3 Nuori ja ihmissuhteet

Ihmisen sosiaaliset taidot kehittyvät lapsesta asti mutta nuoruusiässä nämä taidot saavat uusia muotoja ja kehittyvät edelleen. Nuoren itsenäistyminen ja irtautuminen vanhemmistaan asettaa yksilölle haasteen kontrolloida omaa käyttäytymistään riippumattomana aiemmista auktoriteeteista. Koulu on yksi vuorovaikutustaitojen harjoittelu- ja oppimisareena. Koulussa opitaan tulemaan toimeen muiden koululaisten kanssa sekä omaksutaan koulun vaalimat säännöt ja tavat. (Aaltonen & al. 1999, 90-91.)

Ihmisillä voi olla useita lämpimiä ja luottamuksellisia suhteita ihmisten kanssa, mutta usein jokin kahdenkeskinen suhde on muita kiinteämpi ja voimakkaampi. Ystävyys-suhteiden säilyminen edellyttää kykyä ottaa huomioon toisen näkökantoja ja hyväksyä ne. Nuoruusiässä ystävyksillä on usein yhteisiä mieltymyksiä, kiinnostuksen kohteita ja harrastuksia. Nuoret saattavat myös ilmaista ystävyyttään ulkopuolisille pukeutamalla samanlaisiin vaatteisiin ja käyttäytymällä toistensa kaltaisesti. Ystävyys-suhteet ja niiden tiedostaminen muuttuu yksilön kehittyessä. Nuoruudessa ystävä koetaan jo enimmäkseen pysyvänä ja etenkin varhaisnuoruudessa ystävykset voivat asennoitua toisiinsa hyvinkin omistavasti. Varhaisnuoruuden loppuvaiheessa ystävykset eivät enää useinkaan tyydy vain toistensa seuraan vaan he haluavat kuulua suurempiin ryhmiin. Kaveriporukan hyväksyntä, arvot ja asenteet voivat olla nuorelle tärkeämpiä kuin vanhempien näkökulmat, joka on nuoruuteen kuuluvaa vanhemmista irrottautu-

mista sekä oman identiteetin kehitystä. Toimivat toveri- ja ystävyysuhteet vahvistavat nuoren itsetuntemusta ja vaikuttavat nuoren minäkäsitykseen. (Aaltonen & al. 1999, 100-103.) Murrosikäinen nuori tarvitsee kuitenkin vanhempien ja muiden aikuisten asettamia rajoja, jotta hän voi turvallisesti itsenäistyä tunne-elämänsä kuohujen keskellä (Kemppinen 1999, 99).

Nuoren irtautuessa perheestään hänen ihmissuhdeverkostonsa laajenee ja pääasiassa nuori suuntautuu yhä enemmän samanikäisten tovereiden pariin. Nuoren identiteetin kehitykselle on tärkeää, että nuori saa kokea olevansa ainutlaatuinen yksilö sekä hyväksytty muiden joukkoon. Yleensä nuorelle tärkein ryhmä muodostuu nuoren kanssa samanikäisistä nuorista. Nuoret ovat kehityksellisesti valmiita solmimaan tasavertaisempia ja pysyvämpiä ystävyysuhteita kuin lapset. Nuorten empatiakyky on aiempaa kehittyneempi, joten he pystyvät ottamaan huomioon paitsi oman näkökulmansa myös tovereidensa näkökulmat asioihin sekä ajattelemaan, miltä toisista tuntuu joissakin tilanteissa. Toimivassa ihmissuhteessa tovereidensa kanssa nuori oppii näkemään sekä muissa että itsessään ihmisten hyvät ja heikot puolet. Nuori kohtaa myös vaikeuksia ja ristiriitoja tovereidensa kanssa, jolloin kyky käsitellä ja hyväksyä negatiivisia asioita kehittyy. (Jarasto & Sinervo 1999, 89-91). Konfliktien kautta nuori saattaa myös nähdä erilaisia tapoja suhtautua sekä reagoida tilanteisiin. Nuorella on tällöin mahdollisuus verrata ja arvioida aiempia kokemuksiaan ja oppimiaan toimintatapoja sekä omaksua itselleen sopivimmat menettelytavat. Näin ollen vertaisryhmän avulla nuori oppii tuntemaan myös itseään ja taustaansa paremmin.

Sosiaalisten suhteiden kannalta nuoruuden kehityshaasteita ovat suhteiden luominen vastakkaiseen sukupuoleen, vanhemmista irtautuminen, valmistautuminen työelämään ja vastuullisen käyttäytymisen omaksuminen. Sosiaalinen kehitys on itsetunnon kehityksen ja moraalikehityksen rinnalla tiiviissä yhteydessä nuoren identiteetin kehitykseen. Toisten ihmisten kanssa vuorovaikutuksessa ollessaan nuorella on tiettyjä odotuksia sekä ennusteita omasta ja toisten käyttäytymisestä. Erilaisten ihmisten muodostamat ryhmät omaavat kullekin ryhmälle ominaiset käyttäytymistavat, sosiaaliset normit ja roolit, joiden tunteminen tai ennustaminen helpottaa ryhmänjäsenten välistä vuorovaikutusta. (Aaltonen & al. 1999, 93-94.)

Nuori kuuluu usein lukuisiin erilaisiin ryhmiin, kuten koululuokka, harrastusryhmä ja ystävät. Vaikka yksilön sosiaalinen kehitys on alkanut jo lapsuuden varhaisessa vaiheessa, voi nuoruuden sosiaalisilla suhteilla olla ratkaiseva merkitys yksilön psyykkiselle hyvinvoinnille. Erilaisissa ryhmissä nuori oppii ja sisäistää paitsi tietyn ryhmän omat normit, myös syventää käsitystään yleisesti yhteiskunnassa vallitsevista sosiaalisista normeista. (Aaltonen & al. 1999, 98-99.) Nuoruudessa harrastukset, kiinnostuksen kohteet ja kaveriporukka saattaa vaihtua melko tiheästi, sillä nuori ei ole yhtä kiinnostunut ympäristön vakiintuneisiin toimintatapoihin kuin aikuinen. Nuorilla on tarve kokeilla uusia asioita ja etsiä siten itseään ja omaa paikkaansa maailmassa. (Kemppinen 1999, 100.)

Nuorten muodostamaa suurempaa ryhmää kutsutaan usein jengiksi. Jengin ominaispiirteinä voidaan pitää siihen kuulumiseen liittyvät riskit, jotka usein ovat merkityksellisempiä kuin muihin, mahdollisesti pienempiin, ryhmiin kuulumiseen. Jengille tyyppillistä on myös tiukka ryhmän sääntöihin ja normeihin sitoutuminen, joka vahvistaa yhteenkuuluvuuden tunnetta. Jengiin kuulumiseen voi vähentää nuoren omaa vastuuntunnettaan itsestään ja tekemisistään, sillä suuressa ryhmässä vallitsee usein ajatus kollektiivisesta vastuusta. Tämä saattaa johtaa yksilön myös ajattelemattomaan ja joskus laittomaankin toimintaan. Jengissä vallitsevat ihmissuhteet voivat olla hyvinkin pinnallisia, etenkin kun ryhmä on muodostunut jonkin tietyn asian ympärille. Tällöin nuoren kehitykselle tärkeät ihmissuhteet ovat jossakin muualla. (Jarasto & Sinervo 1999, 92-93.) Kaikki nuorten muodostamat ryhmät eivät ole jengejä, jotka tekevät laittomuuksia ja tihutöitä yhteiskunnassa, vaan esimerkiksi kauppakeskusten lähistöllä kokoontuvat suuret porukat voivat olla aivan hyväntahtoisia ja lainkuuliaisia nuoria tapaaamassa vertaisiaan tovereita.

Ryhmässä jokaisella jäsenellä on jokin rooli, joka on kokonaisuus yksilöön kohdistetuista odotuksista. Roolit voidaan jakaa karkeasti saavutettuihin ja annettuihin rooleihin, jolloin saavutetut roolit ovat yksilön itse toiminnallaan saavuttamia kun taas annettut ovat rooleja, joihin yksilö ei juurikaan pysty itse vaikuttamaan, kuten ikä- ja sukupuoliroolit. Saavutettuihin rooleihin kuuluvat myös niin sanotut tilanneroolit, jotka muodostuvat muuttuvissa tilanteissa ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa. Nuorelle saattaa syntyä rooliristiriita, jos hänen rooleihinsa liittyvät odotukset ovat ristiriitaisia tai epäselviä tai jos nuoren taidot eivät riitä rooleihinsa liitettyjen odotusten täyttämiseen.

seen. Esimerkiksi perheen muodostamassa ryhmässä nuori voi olla lapsen roolissa mutta koulussa häneltä voidaan odottaa aikuisen käytöstä. (Himberg & Jauhiainen 1998, 125-126.)

3 NUORUUS YHTEISKUNNALLISENA ILMIÖNÄ

3.1 Nuoruuden historiaa

Nuoruus on kehityksellisesti tärkeä elämänvaihe lapsuuden ja aikuisuuden välissä. Tämän vaiheen pituus vaihtelee yksilöstä ja kulttuurista riippuen. Kulttuuri määrittelee, kuinka kauan muiden mielestä nuori saa elää nuoruuttaan. Länsimaisessa kulttuurissa nuoruuteen liittyvät elämäntavat voivat esiintyä eri yksilöillä hyvinkin pitkään. Nykyaikana nuoruus eli puberteetti alkaa aiemmin kuin ennen ja toisaalta pidentyneet ammattiin kouluttautumisaajat sekä nuoruuden ihannointi ovat pidentäneet lapsuuden ja aikuisuuden välistä elämänvaihetta. Nuoruus ei siis ole vain välitavoite pyrkimyksessä aikuisuuteen vaan yksilölle nuoruus on mahdollisuus muokata itseään ja ympäristöään aikuisuuden kasvun ja kehityksen kriisejä varten. (Aaltonen & al. 1999, 12-13.)

Monet historiantutkijat ovat sitä mieltä, että nuorille ominaisia käyttäytymismuotoja, kuten jengiytymistä, on esiintynyt lähes kaikissa yhteiskunnissa ja kaikkina aikoina (Aaltonen & al. 1999, 30). Kuitenkin suomalaisten nuorisotutkimusten mukaan nuoruus on historiallisesti melko uusi elämänvaihe. Nuoruuden ja nuorison synty on nähty sijoittuvan nuorisokulttuurin nousun vaiheeseen 1950-lukuun. Tällöin äänilevyteollisuus syntyi ja kevyen musiikin kulutus kasvoi. Nuoruuden synty on myös ajoitettu modernin, teollisen yhteiskunnan alkuvaiheisiin. Lakisääteisesti lapsen ja nuoren erottelu tehtiin ensimmäisen kerran vuonna 1889, jolloin annettiin asetus lasten ja nuorten osallistumisesta teollisuustyöhön. Tällöin rajattiin, että alle 12-vuotiaat eivät saaneet työskennellä lainkaan ja alle 15-vuotiaiden työnteko oli luvanvaraista ja työaika enintään kuusi tuntia. (Aaltonen & al. 1999, 29.)

3.2 Nuoruus Suomessa nykyaikana

Tällä hetkellä Suomen nuoriso elää muutoksia täynnä olevassa yhteiskunnassa. Nuorilla on paljon mahdollisuuksia mutta toisaalta mahdollisuudet tuovat mukanaan myös omat riskinsä. Useiden nuorten elämään liittyy kiinteästi koulutus ja opiskelu. Varhaisnuoruudessa suoritetaan vielä oppivelvollisuutta peruskoulussa ja sen jälkeen pyritään jatkokoulutukseen. Nykynuorilla on melkoiset paineet saada opintojen kautta ammatti, kun taas ennen ammattiin saatettiin helposti oppia tekemällä työtä aikuisten apuna.

Nykyaikana koulutuskaan ei välttämättä takaa työnsaantia, jonka vuoksi opiskelu ja usean ammatin hankkiminen voivat jatkua monia vuosia peruskoulun jälkeen. Opintojen ohessa monet nuoret tekevät pätkätöitä ja saavat siten nykyisin korkealle arvostettua työkokemusta. (Aaltonen & al. 1999, 42-43.)

Suomalaiset nuoret ovat korkeasti koulutettuja, sillä toisen asteen koulutuksesta on tullut käytännössä osa oppivelvollisuutta. Yli 90 prosenttia nuorista jatkaa peruskoulun jälkeen opintojaan joko ammatillisissa oppilaitoksissa tai lukiossa. Suomen Nuorisoyhteistyö - Allianssi ry:n Nuorista Suomessa -julkaisun mukaan kuitenkin noin 17000 nuorta on välittömässä syrjäytymisvaarassa, kun he jäävät peruskoulun jälkeisen koulutusjärjestelmän ulkopuolelle tai keskeyttävät tutkintoon johtavan koulutuksen. (Nuorista Suomessa 2005, 9-10.)

3.3 Nuorisokulttuuri

Yhteiskuntaan syntyneen erillisen nuorison keskuudessa kehittyi uudenlaisia virtauksia, joita on alettu kutsua nuorisokulttuureiksi. Nuorisokulttuurit ovat syntyneet vastakulttuureiksi aikuisten edustamalle valtakulttuurille. Nuorisokulttuureille on ominaista laaja kulutustavarateollisuus, johon liittyy nuorille valmistetut vaatteet, juomat sekä erilaiset kulttuuriteollisuuden tuotteet, kuten levyt ja videot. Tiettyyn ryhmään kuulumisen ja tietynlaisen kulttuurin kannattaminen ilmaistaan usein pukeutumisella sekä tietynlaiseen musiikkiin suuntautumisella. Nuorisokulttuurien yksi ominaispiirteistä on kansainvälisyys. Usein nuorisokulttuurit ovat lähteneet liikkeelle Englannista tai Yhdysvalloista ja sieltä levinneet ympäri maailmaa. (Aaltonen & al. 1999, 31-32.)

Nuorisokulttuuri jakautuu erilaisiin nuorisotyyleihin, joiden avulla nuoret tuovat esille kuulumisensa tiettyyn ryhmään ja kannattavansa kuhunkin tyyliin liittyviä arvoja. 1950-luvulla syntyivät ensimmäiset nuorisotyylit. Tällöin valtakulttuuri korosti perhekeskeisyyttä kun taas nuorisokulttuuri ihannoii vapaita ja kapinallisia nuoria. Vaatteet olivat tähän kulttuuriin kuulumisen tärkein osoitin. (Aaltonen & al. 1999, 35.) Suomessa 1950-luvun nuorisokulttuuria kutsutaan lättähattukulttuuriksi nuorten poikien pukeutumisen vuoksi. Lättähattukulttuuriin kuuluivat rock'n roll, iskelmämusiikki, Coca Cola, James Dean sekä Marilyn Monroe. (Kemppinen 1997, 15.)

Vuosikymmenten saatossa Suomessa ja maailmalla on vallinnut monia eri nuorisokulttuureja, kuten 1960-luvun hippikulttuuri ja skinhead-kulttuuri, 1970-luvun disko ja punk -kulttuurit, 1980-luvun hevarikulttuuri. (Aaltonen & al. 1999, 35-39). Nykyään nuorison keskuudessa sekoittuvat aiempien vuosikymmenten tyylit ja näistä muodostuu uusia tyylejä. Tämän päivän yhteiskunnassamme voimme nähdä nuoria, jotka pukeutumisellaan ja tyylillään tuovat esille joitakin aiempia nuorisokulttuureja. Kuitenkin nuorisokulttuurit ovat sikäli sekoittuneet, että samaan nuorisoryhmään voi nykyään kuulua eri tyylien kannattajia, eikä nuoriso enää ole välttämättä niin tietoinen kuhunkin tyyliin liittyvästä aatemaailmasta kuin aiemmin. Nykyään pukeutumiseen liittyvä muoti voi säädellä enemmän nuorison ihaillemaa tyyliä kuin aatteet. Tuoreimpiin nuorisokulttuureihin kuuluvat graffitti-, hip hop- ja skeitti-kulttuurit sekä tietotekniikan yleistymisen myötä syntynyt uudenlainen, muista nuorisokulttuureista poikkeava ryhmä eli nörtit (Kemppinen 1997, 101).

4 NUORISOTYÖ

4.1 Nuorisotyön historiaa

Nuorisotyön juuret ovat kirkon toteuttamassa nuorison kasvatuksessa ja valistuksessa. Keskiajalla kirkko ja valtio kiinnostuivat suomalaisten lasten ja nuorten oloista. Nuoret aiheuttivat pahennusta 1400-luvulla jakamalla olemattomia aneita ja siten keräämällä hyväuskoisilta ihmisiltä rahaa. Ensimmäisten koulujen kautta samanikäiset pojat kokoontuivat yhteen ja heistä muodostui nuorisoryhmiä. Kirkon nuorisoon kohdentamaa kasvatusta ja opetusta alettiin toteuttaa rippikoulussa ja se on vielä tänäkin päivänä yksi seurakunnan toteuttaman nuorisotyön merkittävimmistä muodoista. Ensimmäiset rippikoulut syntyivät 1730-luvulla mutta tuomiokapitulin vuonna 1763 laatiman kiertokirjeen myötä rippikoulut lisääntyivät ja kristillinen nuorisokasvatus kosketti entistä laajemmin suomalaisia nuoria. (Nieminen 1995, 17-23.)

Yksi tänäkin päivänä vaikuttava kansainvälinen nuorisotyötä tekevä järjestö on partio. Partioliike rantautui Englannista Suomeen pian syntymänsä jälkeen vuonna 1910. Ensimmäiset partiolaiset olivat poikien muodostamia ryhmiä mutta hieman myöhemmin perustettiin myös tyttöpartioita ja tyttöpartio toiminta alkoi. Tyttöpartio toiminnan tavoitteena oli kasvattaa tytöistä muun muassa avuliaita, iloisia, käteviä, vaatimattomia ja luotettavia kansalaisia. (Nieminen 1995, 117-118.)

4.2 Nuorisotyöntekijän rooli

Nuorisotyöntekijän työhön kuuluu nuorisotilan valvonnan lisäksi myös paljon muita tehtäviä, kuten toiminnan organisointi, kerhojen vetäminen, yhteistyötahojen kanssa työskentely ja suunnittelu, tapahtumien ja retkien järjestäminen sekä kullekin kunnalle ominaisia tehtäviä. Joissakin kunnissa nuorisotyöntekijä voi toimia myös nuorisosihteerin tehtävissä, jolloin työtehtäviin kuuluu myös paljon hallinnollisia tehtäviä. (Cederlöf 2004, 117-118.)

Petri Cederlöfin (2004) tekemän tutkimuksen mukaan nuorisotyöntekijät arvostavat työssään enemmän käytännön toiminallisuutta sekä ihmisten kanssa tehtävää työtä kuin teoreettista tai hallinnollista työtä. Useimmilla Cederlöfin tutkimukseen osallistu-

neilla työntekijöillä painottui myös myönteinen suhde lapsiin ja nuoriin sekä jonkinasteinen huoli esimerkiksi nuorten asemasta yhteiskunnassa. (Cederlöf 2004, 120.)

Niin sanotussa avoimessa nuorisotilatoiminnassa nuorisotyöntekijä voi aktivoida ja innostaa nuoria johonkin ryhmätoimintaan tai ohjaaja voi itse osallistua nuorten toimintaan menemällä mukaan, keskustelemalla ja olemalla läsnä. Avoimen tilatoiminnan hengen mukaisesti ohjaaja ei niinkään toimi jonkin toiminnan vetäjänä vaan hän innostaa nuoria sekä osallistuu itsekin toimintaan. Nuorisotyöntekijän työhön liittyy kiinteästi esimerkkinä toimiminen. Nuorison päihteiden käytön ja tupakoinnin valvominen saattaa toisinaan olla ristiriidassa tämän nuorisotyöntekijöiden esimerkkinä toimimisen periaatteen kanssa. Nuorisotyöntekijän rooli ja esimerkkinä toimiminen voi olla haasteellista erityisesti pienissä kunnissa kun työssä vallitseva rooli seuraa työntekijää myös hänen vapaa-aikanaan. Tupakointi nuorten nähden tai humaltuneena nuorten kohtaaminen vapaa-ajalla voi vetää mattoa alta työssä toteutettavalta esimerkillisen aikuisen roolilta. (Cederlöf 2004, 133-135.)

Nuorisotyöntekijät toimivat myös osittain kasvattajina. Nuorisotyön parissa tehtävä kasvatus poikkeaa kuitenkin kotona ja koulussa tapahtuvasta kasvatuksesta, sillä esimerkiksi nuorisotilalla tapahtuvaa kasvatusta on vaikea lokeroida ja määritellä, kun taas kotona ja koulussa tapahtuva kasvatus on määritelty yhteiskunnassa tarkemmin. (Cederlöf 2004, 135-136.) Koulun tehtävä kasvatuksellisesti on varmasti lain määräämänä kotona tapahtuvaa kasvatustakin selkeämpi. Ja joissakin tilanteissa nuorisotilalla tapahtuva kasvatus voi paikata tai jopa korjata kotoa saatua kasvatusta yhteiskunnallisesti hyväksyttävämpään suuntaan.

Nuorisotyöntekijän rooliin liittyy myös työntekijän persoonalliset piirteet. Nuorisotyöntekijän on tehtävä työtään omalla persoonallaan ja hänen on oltava aito. Nuorison käsitys aikuisuudesta pohjautuu tietynlaiseen pysyvyyteen ja näin ollen ohjaajan on oltava oma itsensä nuorten kanssa, jotta hän voi toimia aikuisena nuorten parissa. Aikuisen rooliin kuuluu tietysti selviytyä nuorten taistelusta auktoriteetteja ja rajoja vastaan, mutta aikuisen on myös osattava olla läsnä turvallisena ja välittävänä aikuisena. (Cederlöf 2004, 140-145.)

4.3 Kunnallinen nuorisotyö

Melko tuoreessa nuorisolaissa nuori määritellään alle 29-vuotiaaksi henkilöksi. Lain tarkoituksena on muun muassa tukea nuorten kasvua ja itsenäistymistä sekä parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja. Nuorisolaki poikkeaa edeltäjästään nuorisotyölaista siten, että se korostaa nuorten osallisuutta ja aktiivista kansalaisuutta enemmän. Lain mukaan nuorisotyö ja -politiikka kuuluvat kunnan tehtäviin ja kunnan on toteutettava kyseisiä palveluja moniammatillisena yhteistyönä viranomaisten, nuorten sekä eri järjestöjen ja yhdistysten kanssa. (L 27.1.2006/72.)

Nuorisotyötä voidaan kunnassa toteuttaa joko välillisenä tai välittömänä. Välillisessä nuorisotyössä painottuu yleinen nuorisoioiden hoito ja niihin vaikuttaminen, ilman jatkuvaa ja säännöllistä kontaktia nuoriin. Välillisessä nuorisotyössä paneudutaan hallinnollisiin ja kehittämiseen liittyviin seikkoihin, palveluiden tuottamiseen nuorten tarpeisiin sekä tiedottamiseen. Välitön nuorisotyö taas on toimintaa nuorten parissa. Välitöntä nuorisotyötä tehdään muun muassa nuorisotilalla tai -talolla kerhojen, diskujen tai avointen ovien merkeissä. Myös leiri-, seikkailu- ja pienryhmätoiminta on välitöntä nuorisotyötä. (Aaltonen & al. 1999, 270-271.)

Nuorisotyötä voidaan nykyään toteuttaa myös internetissä. Nuorisotyötä tehdään internetin virtuaaliyhteisöissä, joissa nuoret viettävät paljon vapaa-aikaansa. Tällöin ne nuoret, jotka eivät syystä tai toisesta käy perinteisessä nuorisotilassa viettämässä aikaansa, pääsevät nuorisotyön piiriin. Jani Merikivi (2007) käsittelee internetissä tehtävää nuorisotyötä tutkimuksessaan Netari.fi – Nuorisotyön arvo. Tutkimuksessa tarkastellaan Netari.fi -projektia, jonka tarkoituksena oli kehittää ja toteuttaa verkossa tehtävää nuorisotyötä. Hankkeen aikana 10-15-vuotiailla nuorilla oli mahdollisuus keskustella nuorisotyöntekijöiden kanssa virtuaalisesti Habbo-virtuaaliyhteisössä. Projektilla oli myös omat internetsivustonsa sekä 14-17-vuotiaille nuorille suunnattuja verkkopelitapahtumia, joiden virtuaalista nuorisotyötä toteutettiin. (Merikivi 2007, 4-7.)

Petri Cederlöfin (2004, 53) mukaan laadukas kunnan nuorisotyö vastaa paikallisiin nuorten tarpeisiin sekä tarjoaa ja mahdollistaa tarpeiden mukaisia palveluita ja toimintoja avoimesti kaikille nuorille sekä tietyille ryhmille erikseen. Nuorisotyö on laadukasta Cederlöfin mukaan myös, jos se seuraa nuorten toimintaa ja tarjoaa yksittäisille

nuorille luottamuksellista tukea ja ohjausta. Myös nuorten mahdollisuuksien ja nuori-
soasioiden huomioimisen edistäminen vaikuttavat kunnan nuorisotyön laadukkuuteen.
Cederlöfin tutkimuksen mukaan nuorisotyön laatua ylläpitävä tekijä on vastuullisten
toimijoiden kiinnostus, huomio ja ohjaus, joka on kohdistettu esimerkiksi tilatoimin-
taan ja tilatoiminnasta vastaavan ohjaajan työhön. (Cederlöf 2004, 53-54.)

4.4 Erityisnuorisotyö

Erityisnuorisotyö on yksi osa nuorisotyötä. Erityisnuorisotyötä on aiemmin kutsuttu
jengityöksi, jolloin työntekijät partioivat kaduilla ja loivat yhteyksiä nuoriin. Kemppi-
sen (1999, 44) mukaan erityisnuorisotyön tarkoituksena oli tuolloin auttaa nuoria hei-
dän välittömissä elämänongelmissaan. Alkuaikoina jengityössä oli kysymys nuorten
kiihtyneiden tunteiden, rauhattomuuden ja keskinäisten väkivaltaisuuksien hillitsemi-
sestä. Erityisnuorisotyön synty sijoittuu ensimmäiseen huumeaaltoon 1960-luvulla,
jolloin erityisnuorisotyön piirissä olleet nuoret olivat lähinnä imppaajia ja huumausai-
neiden käyttäjiä. Nykymuotoisemmaksi yhdyskuntatyöksi erityisnuorisotyö alkoi ke-
hittyä 1970-luvulta alkaen, kun työtä alettiin tehdä tavoitteellisemmin ja pyrittiin yh-
teistyössä ratkaisemaan sosiaalisia epäkohtia. Kemppisen (1999, 45) mukaan erityis-
nuorisotyö on useimmiten aikaan ja paikkaan sitoutumatonta riskiolosuhteissa elävien
nuorten ehdoilla tehtävää auttamistyötä. (Kemppinen 1999, 44-45.)

4.5 Yhteinen nuoriso – yhteinen työ

Nuorisotyössä korostuu ennaltaehkäisevän työn lisäksi myös yhteistyö eri tahojen, ku-
ten koulun, sosiaalitoimen ja työvoimahallinnon, kanssa. Yhteistyö myös eri nuoriso-
työtä tekevien tahojen välillä on merkittävää. Yhteistyö esimerkiksi toiminnan suun-
nittelussa on eduksi, jotta nuorille voidaan tarjota mahdollisimman kattavasti toimin-
taa. Seurakuntien nuorisotyön keskeisin osa on rippikouluopetus. Rippikoulun suorit-
tamiseen liittyy usein leiri, joka voidaan toteuttaa nykyään monin eri tavoin, esimer-
kiksi liikuntapainotteisena. Myös rippikoulun jälkeinen isostoiminta on suosittua. Rip-
pikoulun lisäksi seurakunta tarjoaa usein kuoro- ja bänditoimintaa, leirejä ja retkiä se-
kä erilaisia liikunta- ja kädentaitoryhmiä. (Aaltonen & al. 1999, 271-272.)

Merkittäviä nuortenpalvelujen tuottajia ovat myös erilaiset järjestöt, jotka täydentävät

kuntien palvelujärjestelmää. Järjestöt tarjoavat erilaisia harrastustoimintaa nuorille sekä kouluttavat toimijoita edistämään lasten ja nuorten hyvinvointia. Mannerheimin lastensuojeluliitto on yksi merkittävä järjestö, joka ajaa nuorten hyvinvointiin liittyviä asioita sekä kouluttaa aktiivisesti esimerkiksi nuoria lastenhoitajiksi koteihin. Suomen punaisen ristin ja vapaapalokuntien nuoriso-osastot ovat myös aktiivisia, ja tällaisten harrastusten kautta nuori oppii toimintamalleja erilaisiin tilanteisiin ja voi löytää myös tulevan ammattinsakin (Aaltonen & al. 1999, 273-274.)

5 NUORISOTALOT JA -TILAT

Nuorisotyötä voidaan tehdä erilaisissa ympäristöissä ja tiloissa, kuten nuorisotilassa, luonnossa tai koulun yhteydessä esimerkiksi liikuntasalissa. Usein kuntien ja kaupunkien toteuttaman nuorisotyön tukikohtana on nuorisotalo tai -tila, jossa nuorille suunnattu toiminta tavallisesti tapahtuu. Nuorisotyöntekijät voivat kuitenkin järjestää toimintaa myös tilojen ulkopuolella. Nuorille suunnattu toiminta lähes kaikilla nuorisotiloilla on niin sanottua avoimien ovien toimintaa, jossa nuoret saavat vapaasti seurustella, pelata ja viihtyä vertaistensa nuorten kanssa. Lisäksi järjestetään usein myös ohjatumpaa toimintaa pienemmille ryhmille, jotka on koottu joidenkin tiettyjen teemojen ympärille. Nuorisotila on usein myös kunnan ja kaupungin nuorisotyöntekijöiden toimisto, josta käsin he pitävät yhteyttä alueen asukkaisiin, nuorten vanhempiin sekä muihin toimijoihin, kuten yhdistyksiin ja järjestöihin. Kempin mukaan (1999, 40) nuorisotilat voivat olla esimerkiksi koulun, kirjaston tai ostoskeskuksen yhteydessä ja tiloja voivat käyttää usein myös muut toimijat, kuten järjestöt. (Kempinen 1999, 39-40.)

5.1 Nuorisotilojen historiaa

Ensimmäiset nuorisolle tarkoitettut tilat ovat olleet nuorisoseurojen toimintaa varten rakennettuja taloja. Ensimmäiset nuorisoseurantatilat rakennettiin 1890-luvun alussa. Nuorisoseurantaloilla kokoontuivat erilaiset nuorisoseurojen alaosastot, jotka järjestivät talolla myös erilaisia esiintymisiä ja iltamia. (Nieminen 1995, 68-69.) Eduskunnassa tehtiin helmikuussa 1943 aloite vapaalle sivistys- ja nuorisotyölle tarkoitettujen toimitalojen toteuttamiseksi. Näihin aikoihin valtio kiinnitti huomiota kotien kykeneväisyyteen suojelemaan nuorisoa ja ohjata heidän harrastuksiaan. (Nieminen 1995, 209.)

Nykymuotoisempien nuorisotilojen rakentamiseen valtio otti kantaa merkittävästi 1970-luvun lopulla. Tuolloin opetusministeriö antoi kunnille suosituksen, jonka mukaan nuorisotiloja tuli olla puoli neliometriä jokaista 7-24-vuotiasta nuorta kohden. Nuorisotilojen koon kasvaessa myös niitä käyttävien ryhmien koot kasvoivat ja tämä tuotti ongelmia nuorisoryhmien omaleimaisuuden toteutumiseen. Nuorisotilojen rakentamisen puolesta pidettiin mielenosoituksia ja 1980-luvulla nuorisotiloja myös valtasi

joitakin tiloja käyttöönsä. (Nieminen 1995, 368.) Joissakin kunnissa asukkaat heräsivät ottamaan kantaa nuorisotilojen rakentamiseen ja esimerkiksi Jyväskylän seudulla mielipidekirjoituksissa tuotiin esiin seikka, ettei ainoastaan tilojen rakentaminen riitä poistamaan nuorison ongelmia ja ongelmakäyttäytymistä vaan tiloilla sekä kunnassa tarvitaan työntekijöitä nuorisoa varten (Kylmäkoski 2006a, 10).

5.2 Nuorisotilatoiminta

Nuorten avointen ovien toiminta on alkanut Suomessa 1950-luvulla, jolloin toreilla ja ostoskeskusten läheisyydessä häiriköivät suuret nuorisojoukot haluttiin pois kaduilta terveempien harrastusten pariin. Avointen ovien toiminnalla haluttiin tarjota nuorille poliittisesti sitoutumaton kokoontumispaikka. (Kempainen 1999, 40-41.) Merja Kylmäkoski (2006a, 17) kritisoi Tilaa nuorille -hankkeen tutkimusraportissaan käsitteitä avoimet ovet ja avoimien ovien kerhotoiminta, jotka hänen mielestään eivät kuvasta nykyistä nuorisotilatyötä. Avoimien ovien toimintaan liittyvä mielikuva passiivisesta työntekijästä, joka pitää tilan ovia auki vahtimestarin tavoin ei vastaa tämän päivän nuorisotilatyötä. Nuorisotilatyö on kasvatuksellista, vuorovaikutuksellista ja läsnäoloa sekä nuorten kuuntelemista korostavaa työtä. (Kylmäkoski 2006a, 17.)

Kylmäkosken (2006b) määritelmän mukaan avoin tilatoiminta on nuorten ryhmässä tapahtuvaa vapaaehtoisuuteen perustuvaa toimintaa ja tekemistä, jolla vahvistetaan nuoren elämänhallintaa ja tuetaan häntä elämässä eteenpäin muun muassa koulun käynnissä, harrastuksissa, vapaa-ajanvietossa ja päihitteettömyydessä (Kylmäkoski 2006b, 2). Avoin nuorisotilatoiminta tarjoaa nuorille mahdollisuuden tehdä heille tarkoitettussa tilassa jotakin mielekästä ja heille tärkeää tai olla tekemättä juurikaan mitään. Nuorisotilaa voidaan luonnehtia nuorison olohuoneeksi, jossa voidaan keskustella ja tavata ystäviä. Nuorisotilatoiminnassa mukana oleminen voi olla joillekin nuorille heidän ainoa harrastuksensa ja siten ainoa tilanne toimia vertaistensa kanssa koulun ulkopuolella.

Nuorisotilatoimintaan liittyy vahvasti tilan omat säännöt. Usein nuorisotilan säännöt on koottu julisteeksi tilan seinälle, josta ne on kaikkien tilankäyttäjien nähtävissä. Säännöt on usein sovittu yhdessä nuorten kanssa ja niistä on keskusteltu. Sääntöjen luominen ja niistä yhdessä sopiminen on yksi nuorisotilalla tehtävän työn kasvatuksel-

lisistä menetelmistä. Nuoret joutuvat pohtimaan omaa ja toisten viihtyvyyttä, kielletyn ja sallitun toiminnan rajaa sekä perustelemaan näkökulmansa muille. Kylmäkosken (2006b, 3) mielestä näitä sääntöjen laatimiseen tarvittavia taitoja tarvitaan, jotta nuori täyttää paikkansa yhteiskunnassa myönteisellä tavalla. Nuorisotila on turvallinen paikka harjoitella yhteiskunnan vaatimien sääntöjen ja tapojen noudattamista. (Kylmäkoski 2006b, 3.)

Merja Kylmäkoski (2006b, 5) mainitsee artikkelissaan, että nuorille on hyvin tärkeää tehdä nuorisotilasta heidän näköisensä. Kuitenkin usein nuorisotilaa käyttävät monet muutkin toimijat ja käyttäjäryhmät, joiden tarpeet ja viihtyvyys on otettava huomioon. Tilojen yhteiskäyttö voi jättää tilan sisustuksen hyvin neutraaliksi, jolloin nuoret eivät ehkä koe tilaa täysin omakseen. Tilan yhteiskäyttö saattaa myös aiheuttaa tilan siisteydestä ja kunnosta huolehtimisen laiminlyöntiä. Kuten Kylmäkoski (2006b, 8) kirjoittaa artikkelissaan: ”Paradoksisella tavalla tila kuuluu kaikille kuulumatta kuitenkaan kenellekään.” (Kylmäkoski 2006b, 8.)

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

6.1 Tutkimustehtävä

Opinnäytetyöni tarkoituksena on löytää menettelytapoja, joiden avulla nuorisotila tavoittaisi monipuolisemmin eri-ikäisiä ja taustoiltaan erilaisia nuoria, ja jotka mahdollistavat nuorisotilatoiminnan jatkuvuuden. Tavoitteena on myös pohtia ja löytää keinoja, joiden avulla nuorisotilan uudet käyttäjät pääsevät helpommin tilan toimintaan mukaan. Nuorisotilalla saattaa vallita vanhempien kävijöiden hallitsema sulkeutunut ilmapiiri, joka vaikeuttaa uusien käyttäjien integroitumista kävijäryhmään. Tällöin uudet ja nuoremmat kävijät eivät välttämättä tunne tilaa omakseen tai itseään tervetulleeksi tilaan. Tarkastelen myös nuorisotilatoimintaan eri tavoin vaikuttavia tekijöitä, kuten tilan fyysisiä puitteita ja työntekijöiden merkitystä nuorisotilatyössä.

Tutkimuskysymykset, joihin pyrin opinnäytetyössäni löytämään vastauksia ovat:

1. **Millainen fyysinen tila on nuorisotila?**
2. **Millaiset nuoret käyvät nuorisotilalla?**
3. **Miten nuoret tulevat mukaan nuorisotilatoimintaan?**
4. **Mikä on työntekijän rooli nuorisotilatyössä?**

6.2 Tutkimuksen taustaa

Mielenkiintoni on kohdistunut koko opiskeluaikani erityisesti nuoriin ja nuorten parissa tehtävään työhön. Vuoden 2005 tammikuussa sain opettajaltani tiedon Jyväskylän seudun nuorisotilatoiminnan tutkimusohjelman Tilaa nuorille -hankkeesta. Tilaa nuorille -hanke tarjosi paitsi aiheen opinnäytetyölleni myös mahdollisuuden pohtia opinnäytetyöhön sekä sen aiheeseen liittyviä asioita yhdessä muiden nuorisosta ja nuorisotilatyöstä kiinnostuneiden toimijoiden kanssa. Tilaa nuorille -hanke toimi tammikuusta 2005 joulukuuhun 2006 saakka Jyväskylän seudun nuorisotyön ja kansalaistoiminnan osaamisverkoston tilaamana hankkeena (Kylmäkoski 2006a, 5). Hankkeen aikana toimi opinnäytetyöskentelyä tukeva opintopiiri, jonka avulla eri oppilaitosten opiskelijat sekä opettajat tekivät yhteistyötä pohtien kunkin opiskelijan opinnäytetyöhön liittyviä seikkoja. Opiskelijana koin, että opintopiiritapaamiset antoivat mahdollisuuden saada

monipuolista ohjausta eri oppilaitosten opettajilta. Opintopiiritapaamiset olivat itselleni hieman liian varhaisessa vaiheessa, sillä opinnäytetyöni todellinen tekeminen alkoi vasta pari vuotta opintopiiritapaamisten jälkeen. Tällä hetkellä Tilaa nuorille -hanke on siis päättynyt mutta hankkeeseen liittyen on ilmestynyt useita nuorisotilatyötä käsitteleviä opinnäytetöitä.

Olen itse sekä työskennellyt että ollut kävijänä nuorisotiloissa, joten tutkimukseeni liittyy myös vertailua aiempiin havaintoihini nuorisotiloista. Ollessani 13-15-vuotias vietin hyvin paljon aikaa nuorisotilalla, sillä siellä sain rauhassa oleskella kavereideni kanssa, pelata biljardia ja kuunnella musiikkia. Nuorisotilahistoriani on alkanut vanhasta kolmikerroksisesta puutalosta, jonka alakerrassa oli soittotila paikallisille nuorten bändeille, keskimmaisessa kerroksessa toimi nuorisotila ja yläkerrassa oli tilat kunnan käsityöläisille. Nuorisotilan seinät, lämpöpatterit ja katto oli maalattu nuorten voimin ja kahdelle seinälle oli tehty hienot graffitimaalaukset. Tila todella näytti nuorison omalta paikalta. Tällaiseen nuorisotilaan en ole enää 2000-luvulla törmännyt, koska tiloilla on monia hyvin erilaisia käyttäjäryhmiä. Kun tilojen käyttöaste pyritään jokaisessa kunnan ja kaupungin tilassa nostamaan mahdollisimman korkealle, tilat ovat niin sanotusti ei kenenkään näköisiä, neutraaleja.

6.3 Laadullinen tutkimus

Laadullisen eli kvalitatiivisen tutkimuksen lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen ja sellaisten asioiden tutkiminen, joita ei helposti voi mitata määrällisesti. Laadullisessa tutkimuksessa on otettava huomioon, että todellisuus koostuu monista, toisiinsa vaikuttavista, asioista ja tällöin tutkimuksessa on otettava huomioon myös tutkittavaan asiaan liittyvä kokonaisuus. Laadullisen tutkimuksen avulla saadaan tulokseksi vain ehdollisia vastauksia eikä tutkimuksessa todenneta jo olemassa olevia väittämiä. Kvalitatiivinen tutkimus ei siis kohdistu olemassa olevien teorioiden testaamiseen vaan aineiston tarkasteluun yksityiskohtaisesti ja monitahoisesti. Laadullinen tutkimus voidaan luokitella johonkin tiettyyn tyyppiin sen aineiston tai metodien mukaan. (Hirsjärvi & al. 2007, 157-160.)

6.4 Tutkimusmenetelmä

Tutkimukseni on laadullinen tutkimus, joka perustuu sähköpostin välityksellä tekemiini haastatteluihin sekä omiin kokemuksiini nuorisotiloista. Sähköpostihaastattelun (LIITE 1) lähetin kymmenelle nuorisotyöntekijälle, joista osa ilmoitti ettei heidän työnkuvaansa tällä hetkellä kuulu nuorisotilatyö ja osa ei ottanut yhteyttä lainkaan. Haastattelukysymykseni eivät keskity pelkästään nuorisotilatyöhön vaan halusin haastattelun avulla tietää myös millaisia nuoria tilalla käy, työntekijöiden taustoista, kuten koulutuksesta ja kokemuksesta nuorisotilatyöstä, sekä millainen fyysinen tila nuorisotila on. Haastatteluuni vastasi yhteensä viisi työntekijää, joista neljä Jyväskylän kaupungin ja yksi Taipalsaaren kunnan nuorisotyöstä. Haastattelemistani työntekijöistä kahdella on yhteisöpedagogin ja kolmella opistotasoinen nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajan tutkinto. Työkokemusta nuorisotilatyöstä työntekijöillä on vaihtelevasti 1,5 vuodesta 25 vuoteen. Peilaamalla haastatteluvastauksia ja omia kokemuksiani toisiinsa olen saanut koottua mielekkäämmän ja yhtenäisemmän kokonaisuuden kuin käyttämällä ainoastaan haastatteluin keräämäni aineistoa. Toisaalta olen saanut vastauksien avulla tutkimukseeni ajankohtaisia työntekijöiden näkökulmia ja toisaalta aiemmat kokemukseni tuovat toisenlaista näkökulmaa tutkimusaiheeseeni.

Sähköpostihaastattelun valintaan tutkimusmenetelmäksi vaikutti erittäin paljon muutoni opiskelupaikkakunnalta, jossa olin tutustunut nuorisotilatyöhön harjoittelun kautta. Sähköpostin avulla minulla oli mahdollisuus ottaa yhteyttä harjoitteluni kautta tapaamiini nuorisotyöntekijöihin sekä muilla paikkakunnilla toimiviin nuorisotyöntekijöihin ja siten saada aineistoa koottua. Sähköpostihaastattelu antaa myös vapautta aika-tauluista, sillä vastaaja voi vastata kun hänelle parhaiten sopii ja toisaalta minulla on haastatteluvastaukset helposti luettavassa ja selkeässä muodossa. Toisaalta sähköisesti tehdyn haastattelun kääntöpuolena on sen kasvottomuus. Haastateltavan ja haastattelijan välille ei muodostu keskustelua, jolloin haastattelu jää usein pinnalliseksi ja pienet vivahteet sekä tarkennukset karsiutuvat pois.

Käsittelin sähköpostihaastattelut yhdistämällä kuhunkin kysymykseen saamani vastaukset, jonka jälkeen etsin vastauksista yhtäläisyyksiä sekä eroavaisuuksia. Tarkastelin vastauksia myös osana haastattelukokonaisuutta ja pyrin löytämään syy-seuraus-suhteita tutkimustehtävääni koskettaviin seikkoihin. Haastattelujen käsittelyn aikana

pohdin samalla myös omia kokemuksiani ja käsityksiäni tietyistä aiheista ja peilasin niitä saamiini haastatteluvastauksiin. Näiden tietojen pohjalta kokosin tutkimukseni johtopäätökset.

6.5 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksessa käytetty aineisto on hyvin suppea mutta tämän tyyppisessä tutkimuksessa ei mielestäni ole välttämätöntä kerätä kovinkaan massiivista aineistoa. Tutkimuksen tavoitteena on tarkastella ja löytää keinoja, jotka voivat edesauttaa nuorisotilatoiminnan jatkuvuutta ja kävijöiden vaihtuvuutta. Tällöin ei voida olettaa, että tutkimukseni avulla saadut tulokset ovat ehdottomasti oikeita ja toimivia ratkaisuja tiettyjen nuorisotilatoiminnassa esiintyviin ongelmiin. Joihinkin tarkastelemiini asioihin ei aina edes voida vaikuttaa tekemättä esimerkiksi taloudellisesti hyvin radikaaleja muutoksia, joita voisivat olla esimerkiksi nuorisotilan toimiminen ainoastaan nuorten tilana tai kokonaan nuorisolle tarkoitettun tilan rakentaminen. Tutkimuksessani tuon kuitenkin esille monia asioita, joihin voidaan kiinnittää huomiota nuorisotilan toimintaa ja ympäristöä suunniteltaessa sekä muokatessa sitä toimivammaksi.

7 TUTKIMUSTULOKSET

7.1 Nuorisotilan fyysiset puitteet

Tutkimuksessani olen tarkastellut fyysisiltä puitteiltaan hyvin erilaisia nuorisotiloja. Osassa nuorisotiloista on omat tilansa eri toiminnoille, jotka mahdollistavat nuorison jakaantumisen omien mielenkiinnon kohteidensa mukaan kun taas joissakin tiloissa kaikki toimintaa tapahtuu yhdessä suuressa tilassa, jossa toiminnoille on varattu vain omat nurkkauksensa. Kaksi nuorisotyöntekijää kuvaavat seuraavin sanoin kahta erilaista nuorisotilaa:

Tilamme on aika suuri. Meillä on iso eteisaula, joka on yhteiskäytössä kirjaston kanssa. Tämän lisäksi meillä on kahvio/ruokailutila, joka toimii iltaisin nuorten olohuoneena, iso sali, suurehko kerhuhuone sekä kaksi pienempää varastotilaa. (Jyväskylä 1)

Sali, ei varsinaista erillistä tilaa, kerhuhuonetta. Toiminnoille on omat nurkkauksensa. (Jyväskylä 2)

Tilan jakaantuminen eri huoneisiin on tutkimukseni mukaan edesauttava tekijä sille, että tilalla käy samanaikaisesti eri-ikäisiä nuoria. Kun nuorten ei tarvitse viettää aikaansa kaikkien tilalla olevien kanssa, heidän on myös helpompi toimia saman katon alla ja hyväksyä sekä itseään nuorempia että vanhempia samaan nuorisotilaan. Pienet nuorisotilat toimivat usein jonkin tietyn kaveriporukan, valmiin ryhmän, kokoontumispaikkana, jolloin ulkopuolisen on vaikea tuntea oloaan tervetulleeksi tilaan.

Muutamassa tutkimuksessa mukana olevassa nuorisotilassa toimii tilojen yhteydessä nuorisotyöntekijän toimisto. Toimiston sijaitessa nuorisotilalla työntekijä on tavattavissa tutussa tilassa myös silloin, kun tila ei ole nuorten käytössä. Toisaalta työntekijällä on kaikki tarvittavat materiaalit käden ulottuvilla, omassa toimistossaan, hänen tehdessään työtä nuorten parissa. Toimisto voi toimia myös paikkana, jossa työntekijä voi käydä kahdenkeskisiä keskusteluja nuoren kanssa irrottamatta nuorta tutusta ja turvallisuudesta ympäristöstään.

Kaikki haastattelemani nuorisotyöntekijät mainitsevat nuorisotilaan kuuluvan pelihuoneen tai -nurkkauksen sekä useimmissa tiloissa on paikka myös biljardipöydälle. Eri-laiset pelit, etenkin biljardi, koetaan tärkeiksi elementeiksi nuorisotilalla. Omien koke-muksieni mukaan nuorisotilalla pelataan paljon erilaisia pelejä sen sijaan, että tilalle tul-taisiin vain olemaan ja jutustelemaan. Biljardin pelaaminen työntekijän kanssa voi olla merkittävä hetki nuorelle, joka tarvitsee kuuntelevaa aikuista.

7.2 Nuorisotilalla käyvät nuoret

Haastattelujen perusteella nuorisotiloilla käy aivan tavallisia, pääasiassa 13-18-vuo-tiaita nuoria. Kaikki tutkimukseeni osallistuneet työntekijät työskentelevät nuorisoti-loilla joissa on ikärajat. Ikärajojen avulla nuorisotilatoimintaa voidaan kohdentaa tiet-tyyn ikäryhmään. Eräällä tilalla alaikäraja oli muita alhaisempi, koska alakouluikäiset ovat olleet kiinnostuneita tilasta, eikä heidän läsnäolonsa ole vaikuttanut negatiivisesti tilan pääkohderyhmään kuuluviin nuoriin. Joillakin tiloilla taas ikärajat on määrätty, jotta mahdollisimman monet saavat käyttää tilaa huolehtimatta itseä vanhemmista tai nuoremmista kävijöistä. Tällaisilla tiloilla tilat ovat avoinna eri ikäryhmille eri päivinä ja aikoina, jolloin voidaan varmistaa toiminnan mielekkyys. Yläikärajan yhtenä perus-teena on kaikissa tiloissa se, että täysi-ikäisillä on mahdollisuus viettää aikaansa myös muilla tavoin. Yläikäraja takaa myös sen, että vanhemmat nuoret ymmärtävät antaa nuoremmille paikkansa nuorisotilalla eikä synny tilannetta, että nuoremmat eivät us-kalla tulla tilalle täysi-ikäisten nuorten läsnäollessa. Joillakin tiloilla entiset nuorisoti-lalla kävijät käyvät tervehtimässä työntekijöitä ja vaihtamassa kuulumiset mutta tila ei kuulu enää oleellisena osana heidän ajanviettoaan.

Tiloilla käy avoimissa ovissa suuremmaksi osaksi sellaisia nuoria, joilla ei ole muuta harrastusta. Ihan tavallisia kaduntallaajia. Voisiko kuitenkin luonnehtia kävijöitä sellaisiksi ”koviksiksi”. (Taipalsaari)

Eräs nuorisotyöntekijä luonnehtii nuorisotilalla kävijää nuoreksi, jolla ei ole muuta harrastusta. Hän myös kertoo, että kävijät ovat ihan tavallisia nuoria mutta heitä voisi luonnehtia ”sellaisiksi koviksiksi”. Aiemmin minulla oli kokemukseni pohjalta sellai-nen käsitys, että nuorisotiloilla käyvät nuoret ovat juuri ”sellaisia koviksia” ja suurin osa heistä tupakoi sekä juo viikonloppuisin alkoholia. Työskentely sekä harjoittelujak-

so nuorisotilalla osoittivat, että kävijöihin mahtuu hyvin erilaisia nuoria, joista suurin osa ei kannan niin sanottua koviksen leimaa otsassaan. Luulen, että ammattitaitoisten työntekijöiden ansiosta tilatoiminta on saavuttanut myös monipuolisemman kävijäaineuksen eikä nuorisotyö keskity vain syrjäytymisvaarassa oleviin ja ongelmaisiin nuoriin.

7.3 Työntekijän rooli nuorisotilalla

Nuorisotyöntekijän rooli on olla ensisijaisesti aikuinen tilalla; myös rajoja asettava, mutta aina korvat auki kuuntelemaan nuorten asioita. Olemme olemassa nuoria varten ja tehtävänäimme on tukea nuoren kasvua.
(Jyväskylä 3)

Haastatteluuni vastanneet nuorisotyöntekijät kokevat kaikki olevansa nuorisotilalla turvallisen ja esimerkillisen aikuisen roolissa, joka toisaalta asettaa rajoja sekä toisaalta auttaa ja tukee nuoria heidän ongelmissaan. Työntekijä on tilalla nuoria varten ja kohtaa nuoret heidän vapaa-ajallaan. Työntekijä toimii kuulevana korvana sekä auttaa tarvittaessa nuoria kehittämään itselleen tekemistä ja vahvistaa heidän osallisuuttaan. Joidenkin nuorisotyöntekijöiden mielestä työhön kuuluu myös yhteydenpito nuorten koteihin ja nuorten ongelmien ratkominen, käytöksen ohjaaminen, kasvatus sekä erilaisiin toimintoihin kannustaminen.

Itse koen nuorisotyöntekijän roolin olevan jotakin vanhemman ja opettajan väliltä. Hän kohtaa nuoret vapaa-ajalla, jolloin rooli kallistuu enemmän vanhemman roolin kaltaiseksi mutta toisaalta hän toimii myös yhteisöllisenä kasvattajana ja kohtaa samanaikaisesti ryhmän nuoria, jolloin rooli on lähempänä opettajan roolia. Työskennellessäni nuorisotilalla sanoin usein nuorille, että kun tulette nuorisotilalle, käyttäydytte kuin olisitte luonani kylässä, kengät jätetään eteiseen, kahvikupit viedään käytön jälkeen keittiöön ja tila pidetään kunnossa. Näin nuoret ymmärsivät, että tilalla on huomioitava myös muut ja ajateltava tulevaisuutta, jolloin toiset nuoret käyttävät tilaa.

Omien kokemuksieni mukaan nuorisotyöntekijällä on kaiken kaikkiaan merkittävä rooli nuorisotilassa. Työntekijän aitous ja panostus työhönsä heijastuu nuorten toimintaan tilalla. Myös pitkään tilalla työskennellyt työntekijä lisää toiminnan jatkuvuutta ja

nuorten luottamusta tilojen olemassa olon jatkuvuuteen. Tiuhaan vaihtuvat työntekijät vaikeuttavat nuorten kiintymystä turvalliseen aikuiseen ja työntekijän vaihtuessa he joutuvat aina uudestaan ja uudestaan kapinoimaan sääntöjä vastaan sekä kokeilemaan, mitä työntekijä sallii tilalla tehtävän. Mielestäni työntekijä pystyy toiminnallaan myös vaikuttamaan paljon siihen, että uusia nuoria tulee tiloille ja he viihtyvät siellä.

7.4 Nuorisotilatoimintaan osallistuminen

Haastattelemieni työntekijöiden mukaan, nuorisotiloissa järjestetään avoimien ovien toiminnan eli vapaamuotoisen tilatoiminnan lisäksi muun muassa kohdennettua pienryhmätoimintaa, kerhoja eri ryhmille, kuten monikulttuurinen tyttökerho ja varhaisnuortenkerho, yö- tai iltakahvilatoimintaa, teematapahtumia sekä elokuvailtoja. Ohjattuun toimintaryhmään osallistuu yleensä sama ryhmä kerrasta toiseen ja toimintaan otetaan mukaan rajallinen määrä osallistujia, jolloin ryhmään ja sen toimintaan sitoudutaan tietyksi ajaksi. Avoimessa tilatoiminnassa tällaisia rajoitteita tai velvoitteita ei ole.

Pitkästä historiasta johtuen (toiminut yhtäjaksoisesti v. 1979) nuoret löytävät tilalle ilman markkinointiakin, mutta yhteistoimintapäivillä kaikki seiskat käyvät tutustumassa tiloihimme ja löytävät näin tiensä meidän toimintoihimme. Kerhoista ja teemoista ja iltakahviloista teemme mainoksia koulujen ilmoitustauluille ja opiskelijat käyvät markkinoimassa järjestämiään kerhoja ja tapahtumia myös eri luokille koulussa. (Jyväskylä 1)

Toimintaa markkinoidaan koululla ja myös suoraan pyytämällä mukaan nuoria, jotka roikkuu usein lähikauppojen edustoilla. (Taipalsaari)

Nuorisotyöntekijät markkinoivat ja mainostavat tilojensa toimintaa monin tavoin ja joidenkin nuorisotilojen olemassa olo on niin vakiintunutta, ettei toimintaa tarvitse juurikaan mainostaa, kun uudet nuoret löytävät tilan kavereidensa ja tuttujensa kautta. Monet nuorisotyöntekijät ovat mukana seitsemäsluokkalaisten yhteistoiminta- tai ryhmäytyspäivillä, jolloin he tekevät itsensä tutuiksi niin sanotuille uusille nuorille. Monesti avoimessa tilatoiminnassa kävijät ovat osallistuneet aiemmin johonkin ohjattuun toimintaan tilalla ja sitä kautta löytäneet myös avoimen toiminnan. Varhaisnuorisoker-

ho viides- ja kuudesluokkalaisille on eräällä tilalla selkeästi yksi keino säilyttää avoimen toiminnan jatkuvuus ja uusien nuorten saapuminen tilalle. Yläkouluun siirtyessään varhaisnuorisokerholaiset tuntevat tilan sekä työntekijöitä, joten heidän on helppompaa aloittaa avoimissa ovissa käyminen.

7.5 Nuorisotilaa käyttävät muut toimijat

Nuorisotilat ovat nuorten käytössä yleensä vain iltapäivisin ja iltaisain, koska nuoret ovat päivisin koulussa. Tällöin nuorisotilaa käyttävät usein muut toimijat. Muutamalla nuorisotilalla on ensimmäisen ja toisen luokan oppilaille koululaisten iltapäivätoimintaa. Joissakin tiloissa on koettu hyvin eri-ikäisten käyttäjien aiheuttavan tilan eräänlaisen persoonattomuuden. Tilaa ei voida esimerkiksi sisustaa ajatellen vain yhtä käyttäjäryhmää vaan sisustuksessa on otettava huomioon tilan muokattavuus eri ryhmien toteuttamia toimintoja varten. Tällaisessa yhteiskäytössä olevassa tilassa ei useinkaan ole nuorisobändien julisteita tai räikeitä graffiteja seinillä eikä toisaalta myöskään lasten leluja helposti esillä. Eräällä tilalla yksi huone on vuokrattu koululaisten iltapäivätoimintaa varten, eikä se vaikuta nuorison toimintaan tilalla.

Eräällä nuorisotilalla on yhteinen eteisaula kirjaston kanssa mutta nuorisotyöntekijöiden mielestä tämä ei ole tuottanut ongelmia. Kirjasto mahdollistaa muiden aikuisten kohtaamisen nuorisotilalla sekä aikuiset näkevät hieman lähemmin, mitä nuorisotilalla tapahtuu. Nuorisotiloilla saattaa toisinaan olla hyvinkin salaperäinen ja jopa pelottava maine toimintaa tuntemattomien keskuudessa. Kirjastossa asioivat ihmiset huomaavat ohimennen, että nuorisotilalla käyvät nuoret ovat aivan tavallisia nuoria, jotka tosin saattavat joskus häiritä kirjaston hiljaisuutta soittamalla musiikkia liian kovaäänisesti. Nuorisotyöntekijöiden mukaan niin sanottu yhteiselo kirjaston kanssa on ajan mittaan vakiintunut mielekkääksi ja yhteisiin pelisääntöihin on päästy yhdessä kokeilemalla ja sopimalla.

Yksi tutkimuksessani mukana olevista nuorisotiloista toimii koulun tiloissa ja tilaa käyttävät myös koulun pienryhmät. Nuorisotilan sijainti koulun yhteydessä on aiheuttanut erimielisyyksiä muun muassa roskaamisen ja piha-alueen sotkemisen vuoksi. Kyseistä nuorisotilaa käyttää myös koululaisten iltapäivätoiminta, joten tilan sisustus on hyvin neutraali, eikä tila ole minkään käyttäjäryhmän näköinen. Kyseisessä tilassa

käy vuosittain melko vähän nuoria ja usein he ovat jo muodostaneet ryhmän ennen nuorisotilatoimintaan osallistumista.

JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Tutkimukseni osoittaa, että nuorisotilan toimintaan ja tilalla kävijöiden vaihtuvuuteen vaikuttavat erittäin monet asiat. Nuorisotilan fyysiset puitteet, säännöt, rajoitukset, toiminnot sekä työntekijät ovat kaikki vaikuttamassa tilan toimivuuteen sekä viihtyvyyteen. Tutkimuksessani on kuitenkin esillä vain työntekijän näkökulma nuorisotilatyöhön, lukuun ottamatta omia kokemuksiani nuoruudestani, jolloin itse tilan käyttäjien näkökulma puuttuu täysin.

Nuorisotila on turvallinen paikka nuorelle tavata vertaisryhmäänsä sekä käydä läpi nuoruuteen liittyviä kehitystehtäviä, kuten vanhemmista irrottautumista ja oman minuutensa hahmottumista. Nuoruuteen kuuluvat kehitystehtävät selittävät osittain myös syitä sille, miksi nuoret viettävät aikaansa nuorisotilalla. Nuoret kapinoivat auktoriteetteja vastaan, joten nuorisotila tarjoaa vapaaehtoisuuteen perustuvaa avointa toimintaa. Nuoret hakeutuvat samanikäisten seuraan mutta tarvitsevat turvallisia aikuisia asettamaan rajoja, jolloin nuorisotila toimii aikuisen valvomana kohtaamispaikkana. Nuorisotila on parhaimmillaan nuorten tarpeisiin vastaava kasvatusympäristö, jossa nuoret voivat harjoitella erilaisia aikuisuudessa tarvittavia taitoja saaden tukea ammattitaitoisilta aikuisilta.

Tutkimukseni osoittaa, että nuorisotilan koko ja tilan jaettavuus eri toimintoja varten vaikuttaa positiivisesti tilan toimivuuteen ja kävijöiden vaihtuvuuteen. Toimivassa tilassa voi samanaikaisesti viettää vapaa-aikaansa myös laajempi ikäryhmä nuoria, kun taas pienessä tilassa kävijät muodostavat suppeamman ja kiinteämmän sekä usein hyvin samanikäisistä nuorista koostuvan ryhmän. Toimivassa nuorisotilassa kävijät ovat eri-ikäisiä ja heitä on enemmän, joten tilalla käyvien nuorten ryhmä muuttuu koko ajan. Nuorisotilalle, jonka kävijät muodostavat kiinteän ryhmän, on vaikea tulla uuteen. Tällaisella nuorisotilalla lähes kaikki kävijät vaihtuvat kerralla. Ryhmän jäsenet ylittävät tilan salliman ikärajan ja heidän on lähdettävä muihin toimintoihin, jolloin uudet nuoret vasta uskaltavat tulla nuorisotilatoimintaan mukaan.

Nuorisotyöntekijän aktiivisuus erilaisten toimintojen järjestämisessä sekä avoimen tilatoiminnan markkinoinnissa korostuu erityisesti uusimmissa tiloissa, jotka eivät ole

vielä vakiinnuttaneet paikkaansa nuorison vapaa-ajanviettomahdollisuutena. Pitkään toimineet tilat ovat nuorten tiedossa ja etenkin, jos tilalla työskentelevä nuorisotyöntekijä on toiminut tilalla kauan, on myös työntekijä eri yhteyksistä tuttu. Tällöin markkinointia voidaan kohdistaa joihinkin tiettyihin ryhmiin kuuluviin nuoriin, joita halutaan mukaan esimerkiksi pienryhmätoimintaan.

Mielestäni jatkotutkimuksena voisi tehdä saman tyyppisen tutkimuksen nuorten näkökulmasta, jolloin aineistoa voisi kerätä runsaammin sekä nuorisotilalla käyviltä nuorilta että nuorilta, jotka eivät käy nuorisotilalla. Itseäni kiinnostaa erityisesti, miten nuoret kokevat tilan omakseen ja miten tilojen yhteiskäyttö vaikuttaa nuorten viihtyvyyteen tilalla. Mielenkiintoista olisi myös tutkia nuorten näkökulmasta tilan fyysisten puitteiden vaikutusta tilatoimintaan osallistumiseen.

LÄHTEET

Aaltonen, M., Ojanen, T., Vihunen, R. & Vilén, M. 1999. Nuoren aika. Porvoo: WSOY.

Cederlöf, P. 2004. Nuorisotyö ja sen haasteet pienissä kunnissa. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.

Dunderfelt, T. 1995. Elämänkaaripsykologia. 6. p. Porvoo: WSOY.

Himberg, L. & Jauhiainen, R. 2000. Suhteita. Minä, me ja muut. Porvoo: WSOY.

Himberg, L., Laakso, J., Peltola, R., Näätänen, R. & Vidjeskog, J. 2000. Kehittyvä ihminen. Psykologia 2. Porvoo: WSOY.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13 p., osin uud. laitos. Helsinki: Tammi.

Jarasto, P. & Sinervo, N. 1999. Elämää varten. Murrosikäisen ja nuoren maailma. Jyväskylä: Gummerus.

Kemppinen, P. 1997. Nuoruuden taikaa. Kurkistuksia nuorisokulttuureihin. Vantaa: Kustannusvalmennus Oy.

Kemppinen, P. 1999. Nuoriso 2000. Nuorisotyön käsikirja. Vantaa: Kustannusvalmennus P. & K. Oy.

Kylmäkoski, M. 2006a. Kerhotiloista toimintakeskuksiin. Nuorisohallinnon muistoja ja mietteitä Jyväskylän seudun nuorisotilatoiminnasta. Viitattu 17.11.2007.

Nuorisotutkimusverkosto. Nuorisotutkimusseura. Verkojulkaisuja 9.

<http://www.nuorisotutkimusseura.fi/nuorisokerhotila.pdf>

Kylmäkoski, M. 2006b. Eteinen, vessa, keittokomero ja huone – niistä on nuorisotila tehty. Teoksessa Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Toim. T. Hoikkala & A. Sell. Työversio. Viitattu 28.11.2007.
http://www.kommentti.fi/tiedoston_katsominen.php?dok_id=272

L 27.1.2006/72 Nuorisolaki. Säädös valtion säädöstietopankki Finlexin sivustolla. Viitattu: 18.11.2007. <http://www.finlex.fi>, lainsäädäntö, ajantasainen lainsäädäntö.

Merikivi, J. 2007. Netari.fi – Nuorisotyön arvo. Viitattu 5.1.2008.
Nuorisotutkimusverkosto. Nuorisotutkimusseura. Verkkojulkaisuja 14.
<http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/netari.pdf>

Nieminen, J. 1995. Nuorisossa tulevaisuus. Suomalaisen nuorisotyön historia. Nuorisotutkimusseura. Jyväskylä: Gummerus.

Nuorista Suomessa. 2005. Viitattu 5.1.2008. Suomen nuorisoyhteistyö – Allianssi ry:n sivusto. <http://www.alli.fi>, lehdet ja julkaisut, Nuoret Suomessa.

Sähköpostihaastattelun saatekirje

Hei,

Olen sosionomi (AMK) -opiskelija Jyväskylän ammattikorkeakoulusta ja teen opinnäytetyötä nuorisotilatyöstä. Opinnäytetyöni aihe liittyy Jyvässeudulla toimineeseen Tilaa nuorille -hankkeeseen, joka päättyi vuoden 2006 lopulla. Opinnäytetyöni nimi on Tila haltuun! ja tavoitteenani on tutkia, kuinka nuorisotilojen kävijät vaihtuvat eli kuinka uudet kävijät löytävät tilan ja kuinka vanhat kävijät luovuttavat paikkansa nuoremille kävijöille. Erityisesti olen kiinnostunut toimivista ratkaisuista, joilla nuorisotilatoiminta on saatu niin sanotusti rullaamaan sujuvasti.

Olen ennen sosionomi-opintojani työskennellyt kolme vuotta Taipalsaaren kunnan nuorisotiloilla ohjaajana ja olen koko opintojeni ajan ollut erityisen kiinnostunut nuoriin liittyvistä asioista. Lisäksi suoritin syksyllä 2006 harjoittelujakson Huhtasuon nuorisotilalla ja tutustuin silloin jonkin verran Jyväskylässä tehtävään nuorisotilatyöhön. Minulla on itselläni siis jonkinlainen ennakkokäsitys kuinka porukka tiloilla vaihtuu, mutta tarvitsen vahvistuksia näihin olettamuksiin ennen kuin niitä voi opinnäytetyöksi koota.

Kerään opinnäytetyöni aineiston sähköpostihaastatteluista. Kaikki haastatteluistani saamat tulokset ovat luottamuksellisia, myös sähköpostin välityksellä tapahtuva viestintä on täysin luottamuksellista, ja lopullisessa työssäni käyttämäni lainaukset ja viittaukset tulen tekemään nimettöminä sekä tiloja mainitsematta. Vastatessasi voit siis kertoa myös sellaisesta tilasta, jolla olet esimerkiksi aiemmin työskennellyt. Mitä useamman tilan tavoista ja toiminnasta saan tietoa, sen parempi.

Jos et halua osallistua haastatteluuni, toivoisin, että ilmoittaisit siitä minulle sähköpostitse.

Kiitos mielenkiinnostasi!

Ystävällisin terveisin

Saara Kiiskinen

Sähköpostihaastattelukysymykset

- Mikä on koulutuksesi?
- Kuinka kauan olet tehnyt nuorisotilatyötä?
- Millä nuorisotilalla työskentelet?
- Nuorisotilanne aukioloajat?
- Kuinka paljon nuorisotilallanne on kävijöitä vuosittain?
- Millaista toimintaa tilallanne järjestetään? Onko avoimen toiminnan lisäksi esim. jonkin teeman ympärille koottuja kerhoja (tyttökerho, varhaisnuortenkerho) tai pienryhmiä? Yö-/iltakahvilatoiminta? Bändi-iltoja?
- Minkäkokoinen nuorisotilanne on? Onko erillisiä huoneita vai yksi tila?
- Onko tilalla erikseen huone työntekijöille (ns. toimisto)? Entä onko nuorten käytössä olevat huoneet jaettu eri toimintojen mukaan (esim. telkkarihuone, biljardi-huone)?
- Käyttääkö tiloja muut toimijat? Mitkä? Vaikuttaako se nuorten toimintaan ja tilojen käyttömahdollisuuksiin? Miten?
- Onko nuorisotilallanne ikärajoja? Millaiset? Miksi on? Miksi ei ole?
- Millaisia nuoria tilalla käy?
- Miksi aiemmin tilalla käyneet nuoret eivät enää käy tiloilla? Joudutaanko joitakin vanhimpia nuoria niin sanotusti hätistelemään pois tiloilta ja antamaan tilaa nuoremille?
- Miten uudet kävijät löytävät nuorisotilan? Markkinoidaanko toimintaa (esim. kouluilla)? Millä keinoin uusia kävijöitä pyritään saamaan tiloille?
- Mikä on mielestäsi työntekijän rooli nuorisotilalla?
- Mitä muuta haluat kertoa nuorisotilastanne ja toiminastanne?